

Podivné chování všech válčících panovníků v předvečer a během první světové války bylo na popud Londýna. Nestoudné vydírání a podvádění, tak „virtuózně“ uvedené v život britským ministrem zahraničí Edwardem Greyem, našlo své místo, když přišlo na Němce. Angličané také tímto způsobem tlačili na ruskou stranu barikády a po krátké pauze bylo na řadě Turecko.

Nyní nadešel čas, abychom si trochu promluvili o vstupu Istanbulu do války. Záhada zde není o nic jasnější, než během celé temné historie tohoto období. Rusko vstoupilo do války jednoduše proto, aby se bránilo. To je silná motivace, ale ruská vláda musela mít ještě jeden další, žoldácký, motiv. Jinak, pokud by Němci nabídli mír, Rusko by s ním mohlo souhlasit. Byla potřeba nějaká chutná návnada a pro Petrohrad to byly turecké průlivy. Nicméně „spojenci“ by nebyli schopni nabídnout Rusku tak vytoužené Dardanely bez účasti Turecka ve světovém konfliktu. A skutečně, samotní Angličané by byli schopni zabrat jen část tureckého území, pokud by Istanbul vstoupil do války proti mocnostem Entente. Z toho vzešla následující logika stojící za taktikou britské diplomacie: pokusit se s veškerou svojí silou vyprovokovat Turecko k podpoře Německa. Netřeba být překvapen zjevnou absurdností chování Anglie, pouze neortodoxní kroky a drzá rozhodnutí ji mohla umožnit dokončit herkulovský úkol světové války, která se řídila jejich scénářem. A později pak, po zničení Turecka během války, si Britové slavně rozdělili jeho území. Pouze Rusko nemělo dostat vůbec nic. Pro něj sir Grey plánoval občanskou válku, chaos a ztrátu území.

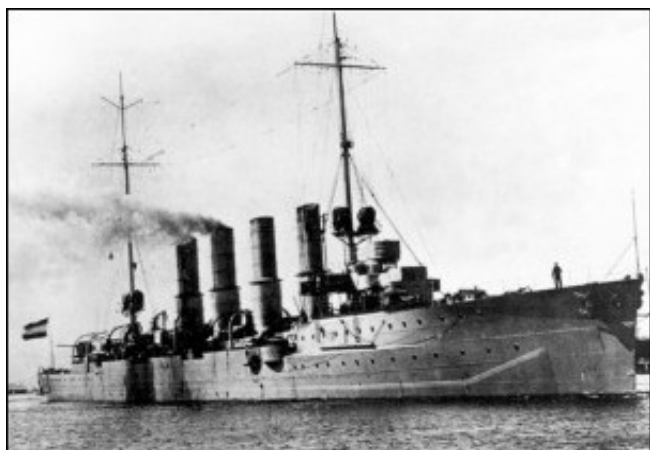
V jistou chvíli se ukázalo, že diplomatické snahy Ruska a Británie šly opačným směrem. Ruská diplomacie se pokoušela dostat Turecko na svoji stranu, nebo Turky přesvědčit, aby zůstali neutrální. Petrohrad zcela jistě nepotřeboval dalšího protivníka. Proto ruský ministr zahraničí Sazonov nabídl záruku za bezpečnost Turecka a navrácení ostrovů Lemnos. Anglická diplomacie zareagovala na tuto dohodu jen tím, že zaručila Turecku bezpečnost po dobu války. Co se týká ostrovů, Londýn to zcela odmítl. Anglie provokovala Turky téměř otevřeně, jasně „předávala“ přístupové podmínky Němcům, kteří byli připraveni vyhovět jakýmkoliv podmínkám, které by turecký stát měl.

Stejně jako běžely diplomatické hrátky, byla vedena také ofenziva a nepřátelské útoky vůči Turecku. Jako přední loďařská světová mocnost dostala Británie objednávky z mnoha států na výrobu moderních lodí. Několik let před započítím války si Brazílie objednala od Anglie třetí válečnou loď – bitevní loď vyzbrojenou 14 výkonnými 305 mm děly. Nicméně země kávy a karnevalů až tak dobře nezhodnotila své finanční možnosti a již se připravovala na odstoupení od objednávky, když na scénu dorazilo Turecko. Nejen, že Turecko brazilskou loď koupilo, ale tato země také zaplatila za výrobu další lodě stejného typu. V létě 1914 měly být předány zákazníkovi. Nicméně anglické firmy začaly používat všechny dostupné výmluvy, aby předání lodí zpozdily, a 28 července 1914 (v den, kdy Rakousko-Uhersko vyhlásilo válku Srbsku) Británie obě turecké bitevní lodě zkonfiskovala a začlenila je do své flotily pod názvy „HMS Agincourt“ a HMS Erin“.

Zatímco sir Grey usilovně „bojoval za mír“, britské ministerstvo války finišovalo své přípravy na válku. Myšlenka na světovou válku v té době nikomu na mysl nepřišla, vyjma, zřejmě, britské vlády. Což je důvod proč turecká vláda považovala zrekvírování svých lodí za tak urážlivé, za takový veřejný políček do tváře. Zajímavá logika: Rakousko vyhlásilo válku Srbsku, takže Anglie zabavila lodě Turecku. Takové akce způsobily v Istanbulu výbuch pobouření, protože výroba válečných lodí byla částečně financována veřejnou sbírkou. Neočekávaný schodek ve formě dvou výkonných lodí oslabil obrannou sílu tureckého loďstva. Byla to Anglie, kdo byl zodpovědný, ale turecká nenávist se rozšířila na celou Entente, jehož nejbližším členem bylo geograficky... Rusko.

Německé vojenské velení rozhodlo, že okamžitě využije vývoje situace, a tajně navrhlo

turecké vládě, aby si pořídila dvě nové německé lodě, které se od r. 1912 nacházely ve Středomoří. Byly to bojový křižník „SMS Goeben“ a lehký křižník „SMS Breslau“. Jak se v politice často stává, odvážné akce německého velení s cílem dostat Turecko na svou stranu zcela zapadaly do zájmů Angličanů, což je důvod, proč „SMS Goeben“ a „SMS Breslau“ dorazily do Istanbulu bezpečně a v pořádku. Tento příběh je tak zajímavý, že se na něj podíváme trochu podrobněji.

Německý lehký křižník Breslau, později turecký Midilli.

„SMS Goeben“ a „SMS Breslau“ se měly nacházet v moři ve vrcholném okamžiku začátku světové války, zatímco Anglie a Německo se měly stát každou chvílí nepřáteli. Zničení obou lodí by nebylo pro britskou flotilu, která byla nejlepší na světě, obtížné. Anglické námořnictvo jim bylo v patách, ale... umožnilo německým křižníkům proklouznout jim mezi prsty. Když Angličané opět lodě dohnali v Istanbulu, situace se již radikálně změnila. Turecká vláda oznámila, že koupila „SMS Goeben“ a „SMS Breslau“ od Německa. Takže to již nebyly německé, ale turecké lodě „Sultan Yavuz Selim“ a „Midilli“. Velení těchto lodí zůstalo německé, jen vyměnili německé čepice za turecké fezy.

„Bezstarostnost“ Britů měla vážné následky. 29. října 1914 německý admirál Souchon, poté co přijal místo hlavního velitele osmanského námořnictva, vedl svoji flotilu na moře, údajně na cvičení. A udělal to, co po něm vůdci německé vlády chtěli, a nejen německé vlády, ale také... britské rozvědky. „SMS Goeben“ zahájil palbu na Sevastopol, „SMS Breslau“ na Novorossijsk a křižník „Hamidiye“ na Oděsu. Následující ráno si ruské velvyslanectví v Konstantinopoli vyžádalo povolení, a, v rozporu s ruskými přáními, se z Turecka stal další nepřítel Ruska a nový spojenec Berlína. V důsledku toho byly splavné vodní cesty Černého moře, kterými se Rusko zásobovalo vším potřebným, zablokovány. A co víc, hlavní cesta ruských vývozů procházela právě těmito průlivy. V předvečer první světové války procházelo přes Bospor a Dardanely 60 až 70% veškerých ruských vývozů obilovin, zatímco u zboží byla tato cesta zodpovědná za téměř 34% obchodu. Rusko nyní mělo problém s prodejem svého zboží a získáváním materiálů, které potřebovalo. Nedostatky v prvních pár letech války lze v mnoha ohledech vysvětlit tragickou „náhodou“, kdy dvě německé lodě „ošálily“ britskou flotilu.

Osmanská říše v letech 1820-1924

Pokračování